

प्रकरण ११ संगीत आणि समाज

उद्दिष्ट: गाण्यांच्या बोलांमध्ये असलेल्या रूढीवादांचा श्रवण करणे आणि त्यासाठी पर्यायी बोल तयार करण्याचा प्रयत्न करणे.

संगीताचा उपयोग सामाजिक संदेश देण्यासाठी केला जाऊ शकतो. स्वातंत्र्य संग्रामादरम्यान, आपले स्वातंत्र्य सेनानी ब्रिटिशांविरुद्ध लोकांना एकत्र करण्यासाठी संगीताचा वापर करत होते.

क्रियकलाप १ : संगीत जे एकत्र आणते!

आपले राष्ट्रगीत म्हणजे भारताच्या विविधतेचे प्रतिबिंब!

नोबेल पारितोषिक विजेते रवींद्रनाथ टागोर हे पहिले भारतीय आणि बिगर युरोपियन होते ज्यांनी रूढीपरंपरा मोडून १९१३ सालचे साहित्यातील नोबेल पारितोषिक जिंकले. राष्ट्रगीत संस्कृतीकृत बांगला भाषेत रचले गेले. हे भारताच्या विशाल आणि वैविध्यपूर्ण भौगोलिक दृश्यावर प्रकाश टाकते.

- राष्ट्रगीताचे बोल आणि अर्थ समजून घ्या आणि ते भारताच्या विविधतेचा उत्सव

0680CH11

कसा साजरा करते याचा विचार करा.

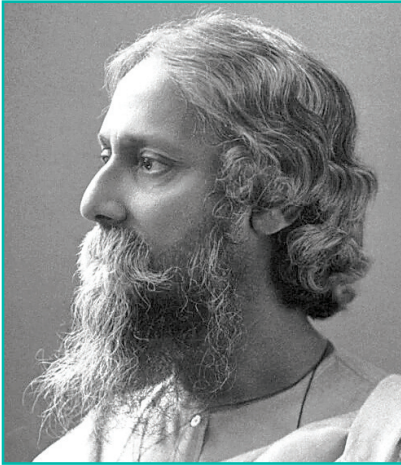
- रचनेमुळे गीत कसे भव्य वाटते याचे विश्लेषण करा.
- गीतात शब्द आणि संगीत या दोन्ही माध्यमातून उमटणाऱ्या भावनांची चर्चा करा.

क्रियाकलाप २ : आपली मुळे

प्राचीन ग्रंथ, वेद आणि उपनिषदे याबद्दल आपण ऐकले असेलच. आपण एकमेकांपासून वेगळे असलो तरी ते आपल्याला दयाळू, सत्यवादी आणि प्रेमळ बनण्याची प्रेरणा देतात.

कठोपनिषदातील हा प्रेरणादायी श्लोक पहा आणि गायला शिका हा श्लोक स्वामी विवेकानंदांचा ही आवडता श्लोक होता.

उतिष्ठ जागरता

विस्तारित क्रियाकलाप

ही गाणी कोणत्या
स्टीरिओटाइपला बळ देतात?

बाहुली क्वीन, बिटिया राणी
पर्याच्या शहरातून एक दिवस
राजकुंवर #NAME येईल का?
आणि त्याला राजवाड्यात घेऊन
जाईल.

अनुवाद : माझ्या राजकुमारी
बाहुली, एक दिवस तुझा
राजकुमार येईल आणि तो तुला
त्याच्या राजवाड्यात घेऊन
जाईल.

यशोमती मैया से बोले नंदलाला
राधा गोरी का आहे, मी काळी
का आहे?

अनुवाद : नंदलाले यशोधाला
विचारले, मी अंधार का आहे
आणि राधा गोरी का आहे?

आपल्या मातृभाषेतील एखादे
गाणे आठवते का जे
स्टीरियोटाइपला पुष्टी देते? मूळ
गीते लिहा आणि आपण ते कसे
बदलू शकता ते सामायिक करा.

उतिष्ठत जाग्रत
प्राप्त्य वरान् निवोद्धत
क्षुरस्य धार निष्ठिता
दुरत्यया, दुर्गम पथस्तत
कवयो वदन्ति

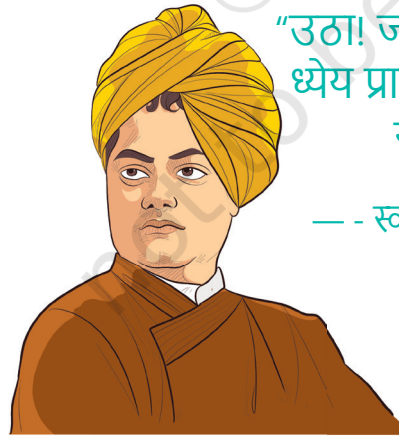
ऐका आणि प्रतिसाद द्या

आता हे गाणं ऐका. त्यातून कोणती भावना
निर्माण होते?

क्रियाकलाप ३: बदला व्हा!

हे गाणे ऐका आणि शिका आणि आपण सुपरहिरो
कसे बनू शकता आणि सकारात्मक बदल कसे
आणू शकता याचा विचार करा.

क्रियाकलाप ४: रूढीवादी कल्पना

"उठा! जागे व्हा! आणि
ध्येय प्राप्तीपर्यंत थांबू
नका."

— - स्वामी विवेकानंद

संगीताचा उपयोग रूढीवाद निर्माण करण्यासाठीही
केला जाऊ शकतो. रूढीपरंपरा म्हणजे संस्कृती,
वंश, रंग, लिंग किंवा इतर घटकांवर आधारित
पूर्वकल्पित कल्पना किंवा सामान्यीकरण. पण
तुम्ही ते बदलू शकता!

खालील गाणे ऐका आणि भाषेशी परिचित
नसल्यास भाषांतर वाचा:

बबुआ की मुर्गी
बबुआ की मुर्गी बोले ना?
बबुआ का मुर्गा कुकडू कू
बबुआ की मुर्गी रूठ गई
ना मानू माई ना मानू
मुआ बबुआ का मुरगा क्यू अकडे?
उसके सर पर कलगी है
जिसके सर पर ताज नही
वो बेचारी मुर्गी आहे

अनुवाद

बबुआची कोंबडी,
बबुआची कोंबडी गप्प बसते,
बबुआचा कोंबडा कुकडू कू!
बबुआची कोंबडी नाराज झाली,
म्हणाली, "मी मान्य करणार नाही!"
बबुआचा कोंबडा का ऐटीत फिरतो?
कारण त्याच्या डोक्यावर तुरा आहे.
जिच्या डोक्यावर मुकुट नाही

ती बिचारी कोंबडी आहे.
वरील गाणे बदलण्याचा एक मार्ग म्हणजे:
बबुआ की मुर्गी क्यो खुश है?
क्यो खुश है? क्योकी अंडा देती है, देती है

अनुवाद : बबुआची कोंबडी सुखी का आहे?
कारण ती अंडी देते!

संगीत आपल्याला लोकांना एकत्र आणण्यास मदत करते परंतु यामुळे रूढीवाद देखील निर्माण होऊ शकतात. तुम्हाला उभारी देणारे गाणे शोधा. शिका आणि आपल्या मित्राला शिकवा. आपल्याला प्रेरणा देणारी गाणी असलेले पुस्तक तयार करण्याचा विचार करा.

